
This is the **published version** of the bachelor thesis:

Verdier Sistac, Judit. *La despoblació rural a Catalunya. Anàlisi documental i normatiu de les polítiques públiques de resposta a Catalunya (2018-2025). Consideració especial al cas de la vegueria Alt Pirineu i Aran*. Treball de Final de Grau (Universitat Autònoma de Barcelona), 2025 (Relacions Internacionals)

This version is available at <https://ddd.uab.cat/record/324570>

under the terms of the license.

Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia

Treball de Fi de Grau

**Títol: LA DESPOBLACIÓ RURAL A CATALUNYA. ANÀLISI
DOCUMENTAL I NORMATIU DE LES POLÍTIQUES PÚBLIQUES DE
RESPOSTA A CATALUNYA (2018-2025). CONSIDERACIÓ ESPECIAL AL
CAS DE LA VEGUERIA ALT PIRINEU I ARAN.**

Autora: JUDIT VERDIER SISTAC

Tutor: JOAN SUBIRATS HUMET

Data: 21 de maig de 2025

Grau en: Relacions Internacionals, Universitat Autònoma de Barcelona

Agraïments:

A la meva mare i el meu pare, que han esperat aquest moment molt de temps.

A la meva parella, per confiar sempre en mi.

A les meves amigues, per ser companyes de viatge.

ÍNDEX

1. Resum i Paraules Clau. p.3
2. Introducció a la investigació. p.4
3. Marc Teòric: Conceptualització de la problemàtica. Què és la despoblació i les zones rurals? p.4
 - 3.1. Una introducció a la despoblació i la ruralitat. p.4
 - 3.2. Factors rellevants en el procés de la despoblació. p.5
 - 3.3. La despoblació i les polítiques públiques. p.7
 - 3.4. Context català: anàlisi de la despoblació a Catalunya. p.7
 - 3.4.1. Aproximació al cas d'estudi: la vegueria de l'Alt Pirineu i Aran (APiA). p.10
4. Metodologia i disseny de la investigació. p.13
5. Investigació documental: anàlisi i interpretació. p.16
 - 5.1. Poder legislatiu (Parlament de Catalunya). p.17
 - 5.2. Poder Executiu (Govern de Catalunya). p.20
 - 5.3. Referència al cas d'estudi (APiA). p.24
6. Conclusions generals i recomanacions. p.25
7. Referències bibliogràfiques. p.27
8. Annexos. p.33

1. RESUM I PARAULES CLAU

La despoblació es defineix com “*aquell procés crònic de pèrdua de població que impedeix a un municipi retornar als seus nivells històricament més alts*” (Díaz, Loras, i Martínez, 2022, p.6). Actualment, és una de les tendències més marcades en la globalització del segle XXI. En aquesta investigació, tractem d’analitzar la situació actual de Catalunya i desenvolupar com han actuat el poder legislatiu i executiu durant les darreres 3 legislatures (XII, XIII-XIV i XV), per evitar un agreujament de la situació. Factors com l’economia, les inversions, l’accessibilitat a serveis públics o les infraestructures de mobilitat i connectivitat, que a la zona metropolitana o altres nuclis de Catalunya estan a la vora de casa, a la zona rural de Catalunya se’n ressenten. El cas d’estudi escollit és la vegueria de l’Alt Pirineu i Aran, una de les principals zones de Catalunya que ocupant el 18% del territori, només alberga un 1% de la població total (Soriano, 1994). Doncs tractem d’esbrinar l’evolució de la presència d’aquesta problemàtica a l’agenda política catalana, extreure’n conclusions i establir recomanacions perquè a Catalunya hi pugui haver igualtat d’oportunitats arreu del territori.

Paraules clau: Despoblació / Despoblament / Rural / Polítiques Públiques / Parlament / Govern / Catalunya / Alt Pirineu i Aran

2. INTRODUCCIÓ A LA INVESTIGACIÓ

La despoblació rural constitueix un fenomen rellevant i observable a Catalunya, que si més no, s'observa des de les zones més poblades del territori de forma llunyana. El 2021, dels 947 municipis en què s'organitza Catalunya, 735 no arriben als 5.000 habitants i 611 no arriben als 100 hab./km². Tot i això, aquests municipis rurals només suposaven el 10% del total de catalans empadronats (Buxadé i Ratés, 2022).

Aquesta investigació, tot i que incloent una problemàtica complexa que podria ser investigada amb major rigor i amplitud, té com a finalitat identificar el context de l'èxode rural a Catalunya i avaluar les mesures adoptades pels poders executius i legislatius Catalans, per fer front a aquesta problemàtica durant les passades tres legislatures.

Alhora, es plantejarà un cas específic dins del territori català, que permetrà aprofundir concisament en l'anàlisi i formular propostes d'actuació a partir dels resultats obtinguts. Aquesta problemàtica, si s'aborda de manera estratègica, pot esdevenir una oportunitat per reequilibrar el territori i fomentar un desenvolupament més sostenible i equitatiu a Catalunya.

3. MARC TEÒRIC: CONCEPTUALITZACIÓ DE LA PROBLEMÀTICA. QUÈ ÉS LA DESPOBLACIÓ I LES ZONES RURALS?

3.1. Una introducció a la despoblació i la ruralitat.

La despoblació és una de les tendències més marcades en la globalització del segle XXI. Tot i que no és senzill definir què s'entén pel procés de despoblació sense arribar a confondre'l amb un altre propi de les transicions migratòries entre territoris d'un país, una manera de delimitar-ho, seria considerant la **despoblació** com *“aquell procés crònic de pèrdua de població que impedeix a un municipi retornar als seus nivells històricament més alts”* (Jorge Díaz-Lanchas et al., 2022, p. 6).

Poden existir fenòmens de despoblació en molts àmbits. Tanmateix, quan afecten àrees de baixa densitat, desequilibrades en estructura d'edats i gèneres, que no tenen

un sistema urbà que vertebrava el territori, la perspectiva futura és negativa. Per a aquestes comunitats rurals en declivi, la despoblació és símptoma de greus problemes estructurals que poden conduir a la seva desaparició. Això suposa truncar projectes personals i esborrar comunitats amb una llarga història fins i tot, amb una gran potencialitat futura. De manera que la seva gestió política és molt difícil de dissenyar i implementar, a més de ser necessari perfilar estratègies que integrin diferents nivells de govern, exigeix una execució molt virtuosa (Pinilla i Sáez, s.d.).

Per a les zones d'origen, la despoblació ha pogut tenir efectes significatius en iniciar-se una perillosa dinàmica demogràfica, ja que en tendir a emigrar predominantment poblacions joves i adultes, esdevé en l'envelliment de les zones d'origen. Això genera baixa natalitat, amb la qual cosa el creixement vegetatiu (*la diferència entre les taxes de natalitat i mortalitat*) acaba sent negatiu. Això provoca que, tot i amb fluxos de sortida debilitats, la despoblació continuï com una conseqüència que les defuncions siguin superiors als naixements.

La despoblació tendeix a generar cercles viciosos que compliquen el futur de les zones. Així, té lloc la pèrdua de capital humà que resta dinamisme econòmic. Les pròpies decisions d'inversió o empenedoria es veuen desfavorides a conseqüència de les baixes possibilitats existents. En definitiva, el declivi demogràfic sol venir acompanyat de declivi econòmic (Pinilla i Sáez, s.d.).

3.2. Factors rellevants en el procés de la despoblació.

La despoblació rural esdevé d'una multifactorialitat de fenòmens que responen a dinàmiques estructurals. A continuació, examinem aquells fenòmens que propicien l'èxode poblacional, o contràriament, un context favorable que l'evita.

Segons un estudi fet pel **Centre d'Estudis Demogràfics**, la pobresa, el capital humà i la dependència del sector primari propicien la despoblació. Per contra, la mida demogràfica, la diversitat econòmica, i la disposició d'infraestructures, afavoreixen la retenció de població a les zones rurals. Seguint aquest raonament, podem ressaltar que els pobles petits localitzats en àrees de difícil accés i

dependents exclusivament de l'agricultura, tendeixen a ser especialment vulnerables al despoblament. (Valverde, 2023).

En primer lloc, trobem els **factors econòmics**. Aquest exerceixen un paper crucial, on les zones afectades solen ser àrees econòmicament deprimides o escassament dinàmiques en relació amb altres. Aquests processos s'han desencadenat al continent europeu a conseqüència de les altes taxes migratòries des d'aquestes zones als nuclis urbans en expansió. Aquest fenomen va ser conegut a la segona meitat del segle XX com l'èxode rural, per la quantia i l'impacte sobre els llocs d'origen. Els motius que van portar tantes persones a emigrar cap a les ciutats, van tenir a veure amb una millora del nivell de benestar, retribucions, majors oportunitats laborals, o millors equipaments i serveis (Pinilla i Sáez, s.d.).

En segon lloc, trobem els **factors infraestructurals i de connectivitat**. El fet que existeixin carreteres de qualitat, que connectin els municipis amb altres municipis veïns, o amb nuclis més grans de població i serveis; o, per una altra banda, l'existència d'un transport públic relativament freqüent, se situen en dues posicions de gran importància entre els motius pels quals moltes persones decideixen abandonar municipis rurals.

En tercer lloc, la possibilitat que hi existeixin **centres Educatius i altres serveis públics**, com centres Sanitaris, resulta un punt d'inflexió. Aquells municipis on no es pot proporcionar uns requisits mínims per poder construir un projecte de vida, estan pràcticament condemnats a perdre-hi tota la població existent. Poder garantir l'accés a l'educació, promoure les igualtats d'oportunitats educatives, que posteriorment, signifiquin per les zones rurals oportunitats econòmiques, possibiliten els projectes al llarg de la vida (Agenda Rural de Catalunya, 2023).

Finalment, la simultaneïtat de dos factors antagònics i no concomitants en l'explicació de les pèrdues de població, **la pobresa i el capital humà**, no són excloents. La pobresa va ser un factor d'expulsió de les àrees rurals, mentre que, a les zones amb més capital humà, van ser les oportunitats de mobilitat social que oferia una economia urbana en franca expansió les que van propiciar la seva

despoblació. La pèrdua de capital humà d'àrees de l'interior peninsular, era un mecanisme consolidat en la dècada dels seixanta, integrant un sistema de promoció social en una terra que, amb una secular major formació educativa, oferia escasses oportunitats de promoció econòmica i social (Valverde, 2023).

3.3. La despoblació i les polítiques públiques.

Aquest fenomen demogràfic, que es produeix des de la segona meitat del segle XIX, i que afecta especialment zones de muntanya de l'interior, com veurem a continuació, ha assolit una importància que no havia tingut en períodes anteriors.

Des de la dècada dels noranta del segle XX, fonamentalment amb les mesures d'assentament i increment de la població al medi rural promogudes des de la Unió Europea, es van començar a desenvolupar accions en aquest sentit. La seva visibilitat i incorporació a l'agenda pública es va incrementar a partir del segle XXI. Tot i això, la seva presència social era molt més reduïda.

3.4. Context català: anàlisi de la despoblació a Catalunya.

Per poder entendre la despoblació a Catalunya i la seva implicació en el cas que estudiarem; la comarca de l'Alt Pirineu i Aran, és necessari abans poder analitzar certes dades esclaridores del context actual a Catalunya.

Catalunya compta actualment amb **947 municipis** (IDESCAT, 2025), un nombre elevat que permet analitzar detalladament la seva evolució demogràfica. No obstant això, la definició dels conceptes de ruralitat i urbanitat continua generant debat entre els especialistes. La singularitat de Catalunya fa que el paper històric de Barcelona en l'ordenació de la dinàmica demogràfica catalana, creï una clara distorsió en la delimitació de l'urbà i el rural (Vidal, 1979).

El sistema DEGURBA (Estadística del grau d'urbanització, proporcionat per l'IDESCAT), divideix les unitats administratives del territori en tres categories segons la densitat i totals de població:

- **centres urbans** (cel·les individuals amb una densitat de població igual o superior als 1.500 h./km² i el total de població del centre urbà és de 50.000 habitants o més);
- **localitats i àrees semi denses** (cel·les individuals amb una densitat d'almenys 300 h./km² i el total de població és de 5.000 habitants o més); finalment,
- **àrees rurals** (cel·les de densitat igual o inferior a 300 h./km²).

D'aquesta forma, com podem observar a la taula 1 de l'annex 1 i a la gràfica 2 de l'annex 2, sobre distribució actual dels municipis, superfície i població de Catalunya, trobem que amb dades del 2022, dels 947 municipis que formen Catalunya:

1. 687 municipis (72,5%) que integren els espais rurals de Catalunya definits per DEGURBA, ocupen un 76,7% de la superfície catalana, però només hi viu el 8,9% de la població;
2. 212 municipis (22,4%) de les localitats i àrees semi denses, que es concentren en el 19,6% del territori i hi habita el 29,5% de la població;
3. I per últim, 48 municipis (5,1%) conformen els centres urbans. Es concentren en només el 3,7% de la superfície catalana, però hi habita el 61,6% de la població.

Per tant, les àrees rurals són clarament dominants a Catalunya, tant en el nombre de municipis com en les superfícies implicades (IDESCAT, 2022).

El quadre 2 de l'annex 3, mostra l'evolució històrica dels principals indicadors de ruralitat entre 1900 i 2020. S'hi analitzen tres variables: població en municipis de menys de 5.000 habitants, població en municipis amb menys de 100 habitants/km², i població activa agrària. Els municipis petits disminueixen de 889 a 736, però el descens real es veu en el percentatge de població que hi resideix: del 55% (1.181.920 habitants) el 1900 al 10% (781.743) el 2020. Una tendència similar es dona en municipis amb baixa densitat, i en la població activa agrària, que cau dràsticament del 44,6% a l'1,7%. La pèrdua es continua donant en el dia d'avui, tot

i que en dades absolutes durant el segle XXI apareix un estancament, i fins i tot una recuperació de les xifres en els cicles més curts recents, pendents d'una confirmació estadística més contundent. La pèrdua de pes relatiu de la ruralitat és clara. No obstant això, cal destacar el transvasament progressiu cap a municipis amb més població i densitat.

Per una altra banda, s'analitza la despoblació des de diferents perspectives per confirmar que la relació entre pèrdua de població i ruralitat no és fruit d'un únic indicador. L'Atles del món rural (2022) classifica els municipis catalans segons la seva **magnitud demogràfica**, com es pot veure al mapa 1 de l'annex 4, fet que permet visualitzar la concentració urbana i la ruralitat. Els municipis amb menys de 5.000 habitants ocupen la major part del territori, mentre que els de més de 50.000 són escassos (uns 20) i altament concentrats.

El mapa 2, que podeu trobar a l'annex 5, que escarifica la tipologia socioeconòmica municipal a Catalunya (Aldomà et al., 2015), reforça la dualitat territorial: un litoral dens, actiu i econòmicament diversificat —especialment l'entorn metropolità de Barcelona i les conurbacions costaneres—, i un interior rural, amb municipis dispersos, poca densitat i escassetat de serveis. També s'identifiquen centralitats regionals com Lleida, Tarragona i Girona, que actuen com a pols de serveis.

Tot i això, hi ha excepcions com la serra de Collserola, que tot i la seva ubicació metropolitana, presenta característiques físiques pròximes a la ruralitat. A més, els municipis més grans de l'interior mantenen una forta vinculació amb el món rural, essent clau per entendre dinàmiques específiques del territori.

Finalment, segons el Pla Territorial General de Catalunya (Generalitat de Catalunya, 2025), zones com l'Alt Pirineu i Aran, que inclou comarques com l'Alta Ribagorça, el Pallars Sobirà, el Pallars Jussà, l'Alt Urgell, la Cerdanya i l'Aran, presenta una densitat mitjana de 12,5 habitants per km², amb alguns municipis per sota d'aquest llindar. En altres comarques com la Noguera, la Segarra, la Ribera d'Ebre o el Montsià, la població està molt dispersa, i alguns municipis tenen densitats molt baixes.

Podem parlar de despoblació a Catalunya?

A Catalunya es pot parlar de despoblació. Tal com s'ha exposat a l'apartat anterior, persisteixen desequilibris significatius entre les zones rurals i urbanes, així com una tendència negativa pel que fa a l'evolució demogràfica en els territoris rurals. Aquesta situació es manifesta en dinàmiques locals marcades per la pèrdua sostinguda de població i un envelliment vegetatiu negatiu progressiu, especialment accentuat en àrees de muntanya i regions amb difícil accés. Aquest procés s'agreuja per una distribució desigual dels recursos i serveis, la manca d'inversió pública i privada, i la continuada migració cap a nuclis urbans. En conseqüència, les zones rurals entren en una dinàmica regressiva caracteritzada per l'absència d'activitat econòmica i el despoblament progressiu, fet que pot arribar a comprometre la seva viabilitat a llarg termini.

3.4.1. Aproximació al cas d'estudi: la vegueria de l'Alt Pirineu i Aran (APiA).

Per aquest estudi, hem optat per escollir la vegueria de l'Alt Pirineu i Aran com a zona de referència.

Aquesta regió presenta una realitat territorial única, marcada per l'evolució de la seva població, les dificultats d'accés als serveis i una economia fortament condicionada per la geografia. A més, la seva singularitat ofereix un context diferenciat per estudiar la resposta política al despoblament. Finalment, la vegueria representa un exemple clar de territori de muntanya en risc de regressió, fet que la converteix en un cas rellevant i extrapolable a altres zones rurals similars.

El procés de despoblament a la regió de l'Alt Pirineu i Aran (APiA) és el resultat de tres fenòmens demogràfics, així com dels processos socioeconòmics subjacents, que modifiquen el territori (Martín i Pujol, 2025):

1. Un **despoblament generalitzat** compartit a les àrees rurals de muntanya;

2. Una **emigració interna des dels petits pobles de la regió cap a les viles i ciutats més funcionals** localitzades a la xarxa principal de comunicacions i el fons de les valls; i.
3. un **procés de *naturbanització*¹ amb un retorn d'emigrants així com una nova immigració atreta pels espais naturals protegits (ENP)**, bàsicament de població estrangera, per impulsar nous projectes econòmics.

En els darrers 300 anys, l'APiA, amb el màxim de població el 1857, ha passat de representar gairebé un 10% de la població de Catalunya en un 18% de la superfície total, a menys d'un 1% de la població a principis del segle XXI. Les dues comarques més influenciades pel turisme (Cerdanya i Vall d'Aran) han guanyat població, mentre que les altres quatre, en tenir una base econòmica de muntanya més tradicional, han seguit la tònica general de la vegueria. En ambdues escales territorials, hi ha un despoblament dels nuclis de muntanya juntament amb un abandonament dels camps i pastures, en contrast amb un creixement o manteniment de la població als pobles i viles del fons de les valls, situats al costat de les vies de comunicació que guanyen funcionalitat (Soriano, 1994).

L'Atles del món rural (2022), com es pot observar al mapa 3 de l'annex 6, ens proporciona un exemple gràfic de l'Eix Pirinenc i el despoblament. S'hi representen els nuclis de població segons el seu estat d'habitabilitat i la seva localització altitudinal, a més dels nuclis deshabilitats o en perill de ser-ho als Pirineus occidentals. Aquest divideix els nuclis en les següents tipologies:

- Nuclis deshabitats (vermell);
- Nuclis rehabilitats des de 2007 (verd);
- Nuclis de menys de 10 habitants (taronja); i,
- Resta de nuclis (gris).

¹ Correspon a una emigració de professionals emprenedors i altres treballadors des de la ciutat cap al camp, quan aquest té una qualitat paisatgística identificada per la proximitat als ENP i les facilitats d'accés a les TIC (Vera Martín, A., et al, 2025).

El fenomen més destacat d'aquest mapa, és l'elevadíssim nombre de nuclis deshabitats, especialment concentrats en àrees de mitja muntanya, entre els 1.000 i 1.500 metres d'altitud. Aquestes zones, probablement antigament actives des del punt de vista agrícola o ramader, han patit un abandonament progressiu a causa de les dificultats de connectivitat, la manca d'oportunitats econòmiques i laborals, i els serveis escassos. Així mateix, hi ha una gran quantitat de nuclis amb menys de 10 habitants, indicant una situació de despoblament crònic o en procés avançat. D'altra banda, s'observen alguns punts verds, que indiquen nuclis rehabilitats des del 2007. Aquests casos, tot i ser minoritaris, poden estar associats a processos de retorn rural, iniciatives comunitàries o projectes de rehabilitació.

L'anàlisi mostra una Catalunya interior fragmentada, on el despoblament rural comporta una pèrdua de vitalitat social i patrimoni cultural i territorial. Per revertir aquesta tendència, calen polítiques públiques específiques: habitatge, infraestructures, suport econòmic local i serveis públics bàsics garantits. Segons la taula 3 de l'annex 7, la vegueria ha perdut un 30% de la població, amb el punt més crític el 1991 i una recuperació posterior. La Cerdanya, la Vall d'Aran i l'Alta Ribagorça han crescut gràcies al turisme i les segones residències, mentre que l'Alta Ribagorça també s'ha beneficiat de les centrals hidroelèctriques i el patrimoni cultural. Des de 1990, hi ha retorn poblacional, d'immigració estrangera superior al 15% i establiment de nous residents professionals. L'Alt Urgell representa un cas mitjà, amb agricultura tradicional, indústria làctia, disseny tèxtil, petits electrodomèstics, turisme verd i la proximitat amb Andorra.

En canvi, el Pallars Jussà representa la regressió de l'agricultura i la ramaderia tradicional. En el cas del Pallars Sobirà, existeix un floreixen turisme d'aventura i algunes estacions d'esquí que mostren una recuperació moderada de població, tot i que és la comarca amb més població dispersa de petits nuclis gairebé despoblats. El mapa 4 d'evolució dels nuclis de població que podem observar a l'annex 8, exemplifica la progressió des de 1857, passant per 1991 i 2007, fins a 2023, de la distribució de la població ha variat en quantia i localització, com s'ha desenvolupat en aquest apartat.

4. METODOLOGIA I DISSENY DE LA INVESTIGACIÓ

Un cop feta la revisió teòrica de la investigació, desenvolupem la metodologia i disseny de l'anàlisi documental:

Estructura

1. **Conceptualització de la problemàtica.** Establiment dels objectius i la pregunta de recerca.
2. **Recerca documental de la problemàtica** i creació d'una base de dades, basada en la:
 - a. Recerca de les propostes parlamentàries desenvolupades, actuacions de govern i altres materials que es considerin d'interès per l'anàlisi.
 - b. Recerca de les propostes del poder executiu desenvolupades al parlament de Catalunya, així com dels plans de Govern dels 3 mandats.
3. **Anàlisi de la base de dades creada.** On s'analitzen tendències, conceptes, i altres aspectes.
4. **Conclusions i recomanacions.** S'analitzarà la informació recopilada i s'hi desenvoluparan conclusions. Això permetrà contrastar la pregunta plantejada. Finalment, es plantejarà recomanacions al poder legislatiu i executiu de Catalunya.

Fonts

Per poder dur a terme la investigació, es fan ús de les següents fonts:

Fonts primàries, les quals ens proporcionen informació directa o de primera mà sobre el fenomen estudiat:

- **Dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya.**
- **Mapes de l'Institut Cartogràfic de Catalunya.**
- **Pàgines web del Govern de Catalunya o el Parlament de Catalunya.**
- **Plans de Govern de les legislatures analitzades.**

Fonts secundàries, les quals analitzen, interpreten o sintetitzen informació obtinguda de fonts primàries:

- **Atles del món rural 2022. Despoblament o revitalització?**
- **La lluita contra el despoblament rural a Catalunya.**
- **Pla de mandat 2023 - 2027 de l'Associació Catalana de Municipis (ACM).**
- **Papers de centres especialitzats (CEDDAR, UAB, etc.).**

Descripció de la metodologia, institucions analitzades, cerca i recopilació de documentació

Per tal de dur a terme l'anàlisi documental de les polítiques públiques, observarem principalment, l'acció del poder legislatiu i del poder executiu de Catalunya durant les passades 3 legislatures (XII, XII-XIV i XV), ja que són els dos actors institucionals que dissenyen, aproven i implementen les mesures destinades a revertir aquesta problemàtica.

En primer lloc, **el poder legislatiu**, representat pel Parlament de Catalunya, és l'òrgan encarregat d'aprovar lleis, propostes de resolució i mocions que estableixen el marc normatiu. A través del debat parlamentari, es desenvolupen les prioritats polítiques i es poden identificar iniciatives legislatives orientades a fomentar el desenvolupament rural.

Per tal d'acotar la cerca, ens centrem en les següents iniciatives legislatives: Propostes de resolució, Proposicions de llei, Propostes de resolució de creació de subcomissions i grups de treball, Debat general, Mocions subsegüents a les interpel·lacions.

En segon lloc, **el poder executiu**, representat pel Govern de la Generalitat, és qui té la responsabilitat d'executar aquestes lleis i dissenyar polítiques públiques concretes. A través dels diferents departaments es posen en marxa mesures que incideixen directament sobre les condicions de vida a les zones rurals.

Per tal d'acotar la recerca, ens centrem en les següents actuacions executives: projectes de llei, decrets llei, plans de govern.

A la present investigació, s'ha optat per enfocar l'anàlisi exclusivament en l'àmbit autonòmic. La Generalitat de Catalunya té responsabilitats àmplies, que en aquest cas d'estudi, suposen àrees clau (Departament d'Economia i Finances, 2025):

1. **Competències exclusives.** La Generalitat disposa de reserva absoluta de totes les potestats legislatives, reglamentàries i executives sobre matèries com agricultura, ramaderia, habitatge, transports, etc.
2. **Competències compartides.** Matèries sobre les quals convergeixen l'autoritat estatal i l'autonòmica, com a cotitulars o amb repartiment de les accions. En trobem exemples a Catalunya en camps com educació, sanitat, règim d'expropiació i contractes, etc.

Aquestes competències la converteixen en un actor central en la lluita contra el despoblament.

Pel que fa al **poder judicial**, no s'inclou en aquesta anàlisi per dos motius: en primer lloc, perquè la seva funció principal és interpretar i aplicar les lleis, no dissenyar i implementar polítiques públiques, i, en segon lloc, per una qüestió de delimitació de la investigació. Tot i que pot intervenir en casos puntuals, el seu rol no és proactiu ni estratègic en la formulació de respostes institucionals. Alhora, s'ha descartat l'anàlisi d'altres nivells de govern, com l'estatal o el local, per poder focalitzar en la capacitat d'acció que té l'administració catalana.

A més a més, i a mera formalitat de proporcionar informació complementària, a la taula 4 de l'annex 9, si troba una explicació breu les dates de constitució i dissolució, presidència del Parlament i presidència de la Generalitat de les legislatures analitzades.

Quant a la creació de la base de dades mitjançant l'aplicatiu d'expedients del Parlament de Catalunya i els documents oficials disponibles a la web de la

Generalitat de Catalunya, en primer lloc, per poder fer l'anàlisi de les **propostes legislatives**, ho trobeu desenvolupat i exemplificat a l'annex 10, i, en segon lloc, per poder fer la base de dades de les **propostes executives**, ho trobeu desenvolupat i exemplificat a l'annex 11.

Objectius de la investigació i pregunta de recerca

En primer lloc, aquest treball té com a objectiu central **analitzar la presència de la problemàtica de la despoblació rural en les iniciatives del poder legislatiu i executiu de Catalunya en les darreres 3 legislatures**. Es pretén entendre fins a quin punt aquest fenomen ha estat present en l'agenda pública i política catalana. L'estudi vol aportar una visió crítica sobre l'atenció institucional que rep la despoblació rural.

En segon lloc, s'han desenvolupat dos objectius concrets:

1. Identificar i sistematitzar les iniciatives del Parlament i del Govern de Catalunya relacionades amb la despoblació rural en el període analitzat.
2. Analitzar el pes i la recurrència del fenomen de la despoblació rural dins l'agenda política catalana, a partir del volum, contingut i context d'aquestes iniciatives.

Per aquest motiu, la pregunta que es proposa per guiar l'informe és la següent:

Quina presència tenen les iniciatives del poder legislatiu i executiu de Catalunya amb relació a la despoblació rural?

Aquesta qüestió permetrà diagnosticar el nivell d'implicació institucional davant un repte territorial de primer ordre, tot contrastant la realitat demogràfica i territorial amb la resposta política efectiva.

5. INVESTIGACIÓ DOCUMENTAL: ANÀLISI

Un cop recopilades les dades dels expedients i documents d'anàlisi, la base de dades creada ens permet poder interpretar els resultats.

5.1. Poder legislatiu (parlament de Catalunya)

En primer lloc, com trobem exposat numèricament a la taula 5 de l'annex 12, analitzem numèricament les dades i resultats obtinguts a partir de la recopilació de dades del poder legislatiu:

- Un total de 61 propostes registrades.
- 21 per la legislatura XII:
 - 4 mocions subsegüents a les interpel·lacions, 1 proposició de llei; i, 16 propostes de resolució.
- 32 per la legislatura XIII-XIV:
 - 8 mocions subsegüents a les interpel·lacions, 1 proposició de llei; i, 23 propostes de resolució.
- 8 per la legislatura XV:
 - 1 moció subsegüent a les interpel·lacions i 7 propostes de resolució.

En segon lloc, com veiem exemplificat numèricament a la taula 6 de l'annex 13, quan fem referència als conceptes o títols dels expedients, trobem que:

- “*Rural*” es menciona 34 cops (14 cops a la legis. XII, 17 cops a la legis. XII-XIV; i 3 cops a la legis. XV).
- “*Despoblament*” es menciona 2 cops: ambdós junt amb la paraula rural i a la legislatura XIII-XIV. En cap moment hi trobem el concepte sol.
- “*Pirineu*” es menciona 19 cops (4 cops a la legis. XII, 11 cops a la legis. XII-XIV; i 4 cops a la legis. XV).
- “*Pirineu i Aran*” es menciona 6 cops (3 cops a la legis. XII, 2 cops a la legis. XII-XIV; i 1 cop a la legis. XV).

Al gràfic 2 d'anàlisi quantitativa de l'activitat legislativa i de les mencions temàtiques per legislatura, de l'annex 14, trobem dues gràfiques de barres que comparen gràficament aquestes dades i facilita l'entesa de l'anàlisi de continuació.

En primer lloc, s'observa un augment notable de propostes relacionades amb l'àmbit d'estudi durant la legislatura XIII-XIV (32 en total), en comparació amb la XII (21) i la XV (8). Les propostes de resolució són el tipus d'iniciativa més

utilitzada en totes les legislatures, especialment durant la XIII-XIV, on arriben a 23. Les mocions subsegüents i les proposicions de llei tenen una presència més limitada.

Pel que fa a les paraules clau, “rural” és la més mencionada (34 vegades), amb una distribució significativa a les legislatures XII i XIII-XIV. El terme “despoblament” només apareix a la legislatura XIII-XIV i sempre vinculat al concepte “rural”, fet que evidencia la relació temàtica. Com a punt rellevant, també es va cercar la paraula “despoblació”, com s’indica a la descripció metodològica, i no surt mencionada cap cop. Quant a “Pirineu” i “Pirineu i Aran”, també tenen una presència destacada, especialment a la legislatura XIII-XIV. En conjunt, les dades indiquen una major atenció institucional durant aquesta legislatura cap a qüestions territorials i rurals, tot suggerint una certa prioritització política en aquell període. Tot i això, cal destacar que, en el moment de l’estudi, la legislatura XV no arriba a l’any des de la seva data d’inici, el que crea una esbiaixa inevitable si tractem d’analitzar les dades numèricament.

En segon lloc, si tractem de fer una anàlisi més concreta, veiem que la Majoria de mesures no són vinculants. La major part de les iniciatives corresponen a Propostes de resolució, amb un total de 46. Aquesta dada permet observar un **patró legislatiu centrat més en l'expressió d'intencions o recomanacions polítiques que en la promoció de canvis normatius concrets**. Les mocions i resolucions, si bé importants com a reflex del debat públic, manquen del poder vinculant que tenen les lleis. Això pot interpretar-se com una certa manca de compromís estructural cap a la implementació de mesures efectives.

La manca de propostes iniciatives legislatives concretes en despoblació és un fet que cal destacar. La paraula “despoblació” no es menciona cap cop i la paraula “despoblament” es menciona només dues vegades en les 3 legislatures, ambdós relacionats amb el mot “rural”. Les iniciatives que hi corresponen són:

1. Proposta de resolució sobre l'establiment de mesures fiscals per a combatre el despoblament al món rural (Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar); va ser aprovada en comissió.

2. Proposta de resolució sobre el despoblament rural (Grup Parlamentari de VOX en Catalunya); va ser rebutjada en comissió.

Tot i això, no existeix una evolució temporal acord amb l'evolució de l'interès sobre el despoblament. El desglossament per anys mostra una progressió variable, però amb un pic significatiu l'any 2022, quan es van assolir 12 propostes. El 2019 se'n van presentar 10, i el 2023, 9. A partir de 2018, els nivells d'activitat legislativa han oscil·lat entre les 5 i 12 iniciatives anuals, la qual cosa evidencia un interès constant tot i que irregular. L'augment observat el 2022 podria estar vinculat a la reactivació econòmica postpandèmia a l'impuls dels fons europeus orientats al desenvolupament territorial. Tanmateix, la tendència general no mostra una escalada contundent que denoti una preocupació creixent per la qüestió rural.

Per una altra banda, si tractem d'analitzar altres conceptes, identifiquem paraules clau recurrents. La més mencionada ha estat "equitat" (3 vegades), seguida de "dona rural", "reactivació econòmica", "serveis bàsics" i "mobilitat", tots amb una menció cadascun. Això concordaria amb diversos punts dels temes tractats al primer apartat teòric, o com sanitat o infraestructures no han aparegut als títols, malgrat ser elements fonamentals pel desenvolupament. Això reflecteix una certa dissociació entre les demandes estructurals del territori i l'agenda legislativa.

Per últim, fent una breu pinzellada en l'anàlisi dels Grups Parlamentaris, trobem que el GP Socialistes i Units per avançar és el que més propostes ha promogut, amb 21 iniciatives registrades. El segueixen Ciutadans (9 propostes), en Comú Podem (8), i Junts per Catalunya (7). Aquesta dada suggereix una participació transversal de diferents formacions polítiques, tot i que també posa de manifest que el lideratge institucional ha recaigut principalment en el PSC. La coalició Comuns i altres grups han tingut una presència significativa però menys dominant. Aquest pluralisme pot interpretar-se com un factor positiu per a la inclusió de diferents sensibilitats.

Podem concloure que existeix un interès polític sostingut cap a la qüestió rural a Catalunya, però que aquest no s'ha traduït de forma contundent en propostes legislatives vinculants ni en una atenció sostinguda i específica al territori de l'Alt Pirineu i Aran. La majoria de les iniciatives adopten un caràcter declaratiu més que

normatiu, i les temàtiques clau s'aborden de forma dispersa i poc sistemàtica. Per tant, aquests resultats donen suport a la hipòtesi que l'Alt Pirineu i Aran es troba en una posició perifèrica tant en termes geogràfics com polítics, la qual cosa contribueix a la seva vulnerabilitat demogràfica.

Per finalitzar aquest apartat, podem concloure que:

1. Hi ha un predomini de mesures no vinculants. La major part de les iniciatives legislatives són propostes de resolució, la qual cosa evidencia una tendència a fer declaracions d'intencions més que impulsar canvis normatius reals.
2. El despoblament en si, és una qüestió poc tractada. Reflecteix una manca d'atenció política específica al repte demogràfic.

5.2. Poder executiu (govern de Catalunya)

En primer lloc, realitzant la recerca d'expedients, hem obtingut el resultat següent:

Únicament s'ha tramitat un únic avantprojecte de llei amb relació als conceptes estudiats: **l'Estatut dels Municipis Rurals** (Generalitat de Catalunya, 2024). Aquest va ser tramitat el passat octubre de 2024, presentat pel Govern de la Generalitat actual (legislatura XV), i suposa, en els últims tres mandats, l'única actuació del poder executiu en aquests termes, relacionat amb el món rural o la despoblació, si no és menys, relacionat amb l'Alt Pirineu i l'Aran.

L'avantprojecte de Llei de l'Estatut de Municipis Rurals de Catalunya (Generalitat de Catalunya, 2024), constitueix fins al moment la proposta normativa més elaborada i integral per fer front al fenomen de la despoblació rural al territori català. Aquesta proposta legislativa aborda la problemàtica des d'una perspectiva multidimensional i articula un ampli conjunt de mesures destinades a garantir l'equitat territorial, el dret a una bona administració i la igualtat d'oportunitats als municipis rurals.

Entre les aportacions més rellevants del text, destaquen:

En primer lloc, l'establiment de nous criteris objectius per definir què s'entén per municipi rural, introduint la figura del municipi rural d'especial atenció (atenent variables com la densitat de població, l'evolució demogràfica i l'envelliment poblacional).

En segon lloc, es reconeix la necessitat d'un finançament específic. Es preveu una assignació complementària dins el Fons de Cooperació Local (+10% per a municipis rurals i +15% per als d'especial atenció), així com la creació d'una línia d'inversió específica per fer front a la regressió demogràfica.

Per altra banda, la llei proposa mesures per facilitar l'accés a l'habitatge mitjançant la creació d'una Borsa d'Habitatge Rural, la promoció del lloguer social i la rehabilitació d'edificis en desús. També s'inclouen mecanismes per simplificar la normativa urbanística. Aquest fet s'ajunta amb accions orientades a fomentar l'emprenedoria, l'economia social i el treball autònom, promovent la consolidació del teixit productiu rural i donant suport a l'economia cooperativa i del tercer sector.

Per altra banda, trobem mesures concretes en escolarització, com la implementació de mecanismes concrets de finançament extraordinari de les escoles de municipis rurals, a més de dotar l'estatut d'un apartat concret, donant importància de serveis públics, com podem veure a continuació:

“La Generalitat de Catalunya vetllarà per tal que els equipaments i els serveis públics bàsics..., especialment, els sanitaris, educatius i socials, estiguin ubicats en llocs que facilitin les condicions d'igualtat d'accés pels habitants i les persones usuàries dels serveis als municipis rurals...” (Generalitat de Catalunya, 2024, p. 29).

Aquest fet suposa un pas important, tant de consciència de la realitat dels municipis rurals com d'intenció de focalitzar en aquells punts que realment suposen un hàndicap per aquests municipis. Partir de la base dels serveis bàsics essencials.

Aquest fet, al costat del plantejament de creació de plans específics en matèria de seguretat i protecció civil, així com l'impuls de la digitalització dels procediments

administratius, la creació d'un portal electrònic unificat i l'estandardització de processos per a municipis amb capacitat tècnica limitada.

Per últim, la creació d'un Mecanisme Rural de Garantia, un aspecte innovadors que introdueix el mecanisme *rural proofing*, que obliga a incorporar una avaluació d'impacte rural en qualsevol nova norma, projecte o línia de subvencions que afecti aquest tipus de municipis.

Finalment, el foment de cooperació Intermunicipal i la cogestió, on es promou la col·laboració entre municipis rurals i altres administracions, per garantir una millor prestació de serveis i de recursos, respectant la seva autonomia institucional.

En síntesi, aquest avantprojecte configura un marc normatiu específic per als municipis rurals que aborda les causes estructurals del despoblament, alhora que proposa mesures concretes i adaptades a les necessitats d'aquests territoris. El seu desplegament legislatiu podria representar un punt d'inflexió en les polítiques de cohesió territorial a Catalunya, tot avançant cap a un model de país més equitatiu i integrador.

Per una altra banda, l'anàlisi dels Plans de Govern analitzats també mostren dades d'interès:

Legislatura XII: Aquesta legislatura presenta la menor concentració de mesures vinculades al món rural i al territori pirinenc. Els termes “despoblació i despoblament” no apareixen en cap moment mencionats, tampoc o apareix “l'Aran”.

1. El terme “Pirineu” només apareix mencionat un cop, amb relació de la millora del transport públic i el servei regional ferroviari (Generalitat de Catalunya, 2018).
2. El concepte “Rural” apareix mencionat 17 cops, el més repetit. Es menciona l'aspecte poblacional i territorial, així l'execució del Programa de Desenvolupament Rural (PDR) 2013-2020 (Generalitat de Catalunya, 2018).

Legislatura XIII-XIV: El PDG d'aquesta legislatura dona, en comparació a l'anterior, més importància al despoblament i la ruralitat. Es comença a consolidar un **discurs de valorització del món rural** com a generador d'oportunitats, incidint en la necessitat d'oferir serveis i estructures que afavoreixin l'arrelament de la població.

1. El concepte “Despoblament” apareix mencionat 22 cops. El concepte “Despoblació” no apareix, però es pot intuir que es causa per una manca d'ús d'aquest terme. Es tracten temes transversals, des d'habitatge, a connexió de xarxa, fins economia i innovació. Aquest fet donota major interès, focus i transversalitat intencional (Generalitat de Catalunya, 2021).
2. El concepte “Rural” es menciona 48 cops. Això supera el doble de cops que la legislatura anterior. Aquest fet suposa una major territorialitat en la decisió de les polítiques públiques.
 - a. Apareix el concepte “Agenda rural”.
 - b. Amb relació al punt anterior, denoten una continuïtat de polítiques transversals que posen el focus en les zones rurals de la comunitat autònoma.
3. La Vegueria de l'APiA apareix mencionada 6 cops.
 - a. Es parla de: “*Dissenyar el Pla Estratègic pel Pirineu per al desenvolupament sostenible, la igualtat d'oportunitats i l'equilibri territorial i demogràfic.*” (Generalitat de Catalunya, 2021, p.98)

Legislatura XV: Aquesta legislatura mostra una continuïtat de la presència dels termes *rural* i *Pirineu* en els plans de govern, tot i que encara menys que el PDG del mandat anterior.

1. El concepte “Despoblament” apareix dues vegades. El concepte “Despoblació”, segueix sense ser-hi present.
 - a. Es manté el concepte “*Agenda Rural*”, enfortint l'especificitat de fer polítiques públiques concretes per les zones rurals de Catalunya, en aquest cas, per evitar el despoblament i garantir serveis públics dignes (Generalitat de Catalunya, 2024).

- b. S'aborden els recursos públics per les zones rurals.
- 2. El concepte “Rural” apareix 16 cops (Generalitat de Catalunya, 2024).
 - a. Es menciona la “Llei de Municipis Rurals”.
 - b. Es tracta el transport, l'habitatge, la formació i la connectivitat concreta per les tasques de les zones rurals.
 - c. Tot i no mencionar el concepte tants cops com la legislatura anterior, exposa polítiques concretes amb objectius clars.
- 3. El “Pirineu” apareix dues vegades i “l'Aran” cap.
 - a. Es tracta l'eficiència energètica, els espais naturals i el servei ferroviari.

Tot i això, encara no es detecta una estratègia transversal ni un pla específic de repoblament. Les mesures es mantenen en una lògica sectorial -educació, mobilitat, agricultura- però sense una coordinació global.

En conclusió, l'evolució del tractament polític del despoblament mostra avenços parcials i disgregats. Si bé s'han proposat mesures amb impacte indirecte en la lluita contra la pèrdua demogràfica, no hi ha una estratègia coordinada transversal que afronten el repte demogràfic.

5.3. Referència al cas d'estudi (APiA).

L'anàlisi detallada de la documentació legislativa i executiva posa en evidència una presència institucional limitada de l'Alt Pirineu i Aran (APiA) dins les institucions legislatives i executives catalanes. Malgrat que el terme “Pirineu” es menciona 19 cops en les iniciatives parlamentàries i “Pirineu i Aran” només 6, aquestes xifres són clarament insuficients si es compara amb la magnitud del repte demogràfic i territorial que afronta aquesta regió. A més, les propostes legislatives realment vinculants que afecten el territori són pràcticament inexistents: només hi ha dues proposicions de llei en tres legislatures, i cap fa referència directa i específica a l'APiA.

Tot i això, en l'àmbit executiu, cal destacar positivament l'avantprojecte de Llei de Municipis Rurals (2024), que incorpora instruments com el Mecanisme Rural de

Garantia i el reconeixement del municipi rural d'especial atenció, entre altres propostes de finançament específic (+15% per municipis en risc), habitatge social, etc. Aquesta proposta trenca la inèrcia de l'acció executiva poc centralitzada i podria esdevenir un punt d'inflexió. Tanmateix, l'efectivitat dependrà de la seva concreció territorialitzada: cal que els municipis de l'Alt Pirineu i Aran siguin reconeguts com a receptors prioritaris d'aquestes mesures, juntament amb altres zones de Catalunya amb urgència. En definitiva, mentre hi ha senyals d'un gir discursiu cap al món rural, només un compromís normatiu ferm i territorialment focalitzat pot revertir la situació perifèrica del Pirineu.

En conclusió, trobem que la vegueria de l'Alt Pirineu i Aran, no ha tingut la consideració que es mereix si tenim en compte la magnitud del seu territori i el seu greu declivi demogràfic. Aquest fet ha portat a una manca d'inversions i polítiques concretes. El nou estatut de municipis rurals, pot suposar un primer pas al canvi d'aquesta situació. Caldrà que no quedi únicament en una proposta, sinó en un treball continuat i progressiu, que disposi d'inversions i iniciatives reals.

6. CONCLUSIONS I RECOMANACIONS.

Un cop finalitzat l'anàlisi, es conclou que:

1. Les iniciatives del poder legislatiu i executiu durant les legislatures analitzades, amb relació a la despoblació rural, són existents però insuficients.
2. L'evolució de la presència d'aquesta problemàtica ha sigut lenta i progressiva. L'escassetat de propostes legislatives vinculants de l'executiu o la gran activitat legislativa no vinculant del parlament ho demostren.
3. La XV legislatura presenta un canvi de tendència en l'acció de l'executiu. Tenint en compte el temps efectiu de la legislatura, que és únicament 1 any, amb relació a les altres dues que han sigut completes, ja ha demostrat posar el focus en el despoblament. La presentació i debat, i posterior aprovació, de l'Estatut dels Municipis rurals, pot suposar un canvi en l'statu quo de les institucions en relació la despoblació rural.

4. La vegueria de l'APiA no a l'atenció institucional suficient, fet que ha desencadenat en agreujament dels seus serveis i condicions de vida, propiciant el despoblament de la zona.

Considerem, doncs, que els objectius han sigut complerts. S'ha pogut efectuar una anàlisi documental de la presència de la problemàtica de la despoblació rural en les iniciatives del poder legislatiu i executiu de Catalunya en les darreres 3 legislatures, i extraure'n conclusions.

Així, els objectius concrets també s'han pogut complir de forma efectiva. El primer objectiu concret ha pogut ser efectuat mitjançant la base de dades creada a partir de la recopilació de documents i dades concretes. El segon objectiu concret també ha pogut ser complert però amb menys rigor. Considerem que l'estudi ha tingut certs hàndicaps que poden crear una certa esbiaixa entre les conclusions i la realitat de la situació. La magnitud de la problemàtica, la gran quantitat d'informació, dades i documentació al respecte que es podria analitzar, juntament amb una manca d'espai i temps per poder profunditzar del tot en la causa, fa que manquin dades importants perquè l'estudi pugui ser totalment verídica i representatiu. Tot i això, es considera que aquest exemplifica perfectament la realitat, per poder obtenir una primera anàlisi i conclusions de com s'està afrontant aquesta situació el dia d'avui i poder generar propostes de millora.

Puntualitzem que a l'hora d'analitzar les legislatures, s'ha tingut en compte l'esbiaixa temporal d'aquestes; la legislatura XV, en el moment de realitzar l'estudi, porta menys d'un any de mandat, mentre que les altres, han tingut mandats complets.

Per últim, responent a la pregunta principal de l'estudi obtenim que: la resposta que les iniciatives del poder legislatiu i executiu de Catalunya amb relació al despoblament rural han sigut existents, però escasses durant les últimes tres legislatures, tot i que s'ha notat una evolució creixent en l'interès i la presentació d'iniciatives amb el pas dels anys i les legislatures, i s'ha observat un canvi de paradigma aquesta última legislatura, amb la presentació i debat de l'Estatut dels

Municipis rurals, la primera proposta legislativa vinculant del poder executiu durant els últims mandats.

Recomanacions

- Impulsar un Pla Estratègic per a l'Alt Pirineu i Aran, amb indicadors propis i mesures diferenciades.
- Crear des del poder executiu, una Secretaria General per combatre el despoblament rural. Que abordi de forma concreta la problemàtica i creï una agenda política pròpia.
- Propiciar des del poder legislatiu, la presentació de proposicions de llei vinculants per combatre de forma transversal les problemàtiques del despoblament, per exemple: Proposició de llei de foment de l'habitatge a zones rurals.

7. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Aldomà Buixadé, I., Mòdol Ratés, J. R. (2022). *Atles del món rural 2022:*

Despoblament o revitalització? Desenvolupament Rural. Recuperat de https://www.desenvolupamentrural.cat/projectes/larca/atles-mon-rural-2022/atles_mon_rural_2022-v2-baixa-resolucio.pdf

Andrés Cabello, S. (2022). Governança i polítiques públiques contra la despoblació rural a través del cas de La Rioja (Espanya). *Ehquidad. International Welfare Policies and Social Work Journal*, 17, 245274-. doi: 10.15257/ehquidad.2022.0009

Associació d'Iniciatives Rurals I Marítimes de Catalunya (ARCA). (2025). *Les ruralitats catalanes*. Recuperat de <https://www.desenvolupamentrural.cat/reptes/persones-i-benestar/les-ruralitats-catalanes>

Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació. (2020).

L'Observatori del Món Rural 2020. Recuperat de https://agricultura.gencat.cat/web/.content/de_departament/de02_estadistiques_observatoris/13_publicacions_estadistica_del_dar/observatori-mon-rural/fitxers-binari/ObseMonRural-2020.pdf

Departament de Territori, Habitatge i Transició Ecològica. (2023). *Pla territorial general de Catalunya*. Recuperat de https://territori.gencat.cat/ca/01_departament/05_plans/01_planificacio_territorial/plans_territorials_nou/pla_territorial_general

Direcció General de Comunicació (2023). *El Govern dona llum verda a l'Estatut dels municipis rurals*. Recuperat de <https://govern.cat/salaprensa/notes-premsa/647162/govern-dona-llum-verda-lestatut-municipis-rurals>

Eroles i Viles, J. (2022). Quaderns de l'Electe. *La lluita contra el despoblament rural a Catalunya*. (#8). Recuperat de https://www.acm.cat/sites/default/files/publicacions/fitxers/l1ibre_8_despoblamentrural.pdf

Ferrer Cervelló, C. (2023). Ruralitzar les polítiques: un gran repte de país. *Eines* 46. Recuperat de <https://raco.cat/index.php/Eines/article/view/416130/510884>

Generalitat de Catalunya. (s.d.). *Agenda dels pobles i ciutats Catalunya 2050*. Recuperat de https://territori.gencat.cat/ca/06_territori_i_urbanisme/agenda_urbana_catalunya/

Generalitat de Catalunya. (2024). *Avantprojecte de llei de l'Estatut dels municipis rurals*. Govern Obert. Recuperat de <https://governobert.gencat.cat/ca/transparencia/normativa-i-informacio-interes-juridic/normativa/normativa-en-tramit/pre/en-tramit/Avantprojecte->

[de-llei-de-lEstatut-dels-municipis-rurals#:~:text=Projecte%20de%20llei%20de,en%20una%20nova%20fines tra](#)

Generalitat de Catalunya. Departament d'Economia i Hisenda. (s.d.). *Estructura institucional i competències*. Recuperat de <https://economia.gencat.cat/ca/ambits-actuacio/relacio-inversors/fets-i-dades/estructura-institucional-competencies/>

Generalitat de Catalunya. (2018). *Pla de Govern de la XII legislatura*. Recuperat de https://presidencia.gencat.cat/ca/ambits_d_actuacio/pla-de-govern/xii-legislatura/

Generalitat de Catalunya. (2021). *Pla de Govern de la XIV legislatura*. Recuperat de <https://govern.cat/govern/docs/PdG.pdf>

Generalitat de Catalunya. (2024). *Pla de Govern de la XV legislatura*. Recuperat de https://presidencia.gencat.cat/ca/ambits_d_actuacio/pla-de-govern/index.html

Generalitat de Catalunya. (2021). *Pla de mesures contra el repte demogràfic*. Recuperat de https://exteriors.gencat.cat/ca/ambits-dactuacio/afers_exteriors/ue/fons_europeus/detalls/noticia/20210223_pla-mesures-repte-demografic

Generalitat de Catalunya. (2025). *Pla territorial general de Catalunya*. Recuperat de https://territori.gencat.cat/ca/01_departament/05_plans/01_planificacio_territorial/plans_territorials_nou/pla_territorial_general/

Idescat. (2024). *Estadística del grau d'urbanització. Catalunya*. Recuperat de <https://www.idescat.cat/pub/?id=degurba&lang=es>

- Idescat. (2024). *Estadística del grau d'urbanització. Metodologia*. Recuperat de <https://www.idescat.cat/pub/?id=degurba&n=17108&m=m>
- Idescat. (2022). *Estadística del grau d'urbanització. Municipis, població i superfície. Per grau d'urbanització. Catalunya*. Recuperat de <https://www.idescat.cat/pub/?id=degurba&n=17108&lang=es>
- Idescat. (2024). *Nombre de municipis i població. Comarques i Aran*. Recuperat de <https://www.idescat.cat/indicadors/?id=aec&n=15902>
- Jorge Díaz-Lanchas, Diego Loras, i Ángel Martínez. (2022). Despoblació i polítiques de lloc: Una anàlisi amb dades de la bretxa demogràfica, econòmica, i d'actituds en els últims 25 anys en Espanya. *EsadeEcPol Brief*, 23. Recuperat de https://repositorio.comillas.edu/xmlui/bitstream/handle/11531/77263/AAF_F_ESP_EsadeEcPol_Brief23_FinalDespoblacion_DEF4.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Mapa de Catalunya, I. C. I. G. (2023). *Mapa de la població de Catalunya per Municipis*. Recuperat de <https://visors.icgc.cat/mapa-poblacio-municipis/#7.08/41.636/0.271>
- Micropobles de Catalunya. (2023). *Conclusions del I Congrés de Repoblament*. Recuperat de <https://www.micropobles.cat/wp-content/uploads/2023/05/Conclusions-I-Congres-Repoblament.pdf>
- Parlament de Catalunya. (s.d.). *Cercador d'expedients parlamentaris*. Parlament de Catalunya. Recuperat de https://www.parlament.cat/ext/r/pcat_portal/siap-cerca/cerca-expedients?clear=10,RR
- Parlament de Catalunya. (s.d.). *Legislatures anteriors*. Recuperat de

<https://www.parlament.cat/web/composicio/legislatures-anteriors/index.html>

Pinilla, V., & Sáez, i. L. A. (s.d.). La despoblació rural a Espanya: Gènesi d'un problema i polítiques innovadores. Recuperat de <https://www.age-geografia.es/site/wp-content/uploads/2017/10/La-despoblaci%C3%B3n-rural-en-Espa%C3%B1a-CEDDAR.pdf>

Recaño Valverde, J. (2020). *Despoblament vs repoblament: Reflexions conceptuals i metodològiques. Nova ruralitat, joves i desenvolupament dels pobles*. Presentació realitzada a la Jornada a Paüls. Recuperat de https://ejoventut.gencat.cat/web/.content/e-joventut/recursos/tipus_de_recurs/documentacio/fitxes_exteses/FE-Materials-Jornada-Nova-Ruralitat-Joves-i-desenvolupament-pobles-PAULS/documents/presentacio_2_Ponenci_Recano.pdf

Recaño, J. (2017). *La sostenibilitat demogràfica de l'Espanya buida*. Perspectives Demogràfiques, 007. Recuperat de https://ced.cat/PD/PerspectivesDemografiques_007_CAT.pdf

Senat d'Espanya. (s.d.). *Presidents del Govern d'Espanya*. Recuperat de https://www.senado.es/web/conocersenado/biblioteca/dossieresareastematicas/detalle/index.html?id=presidentes_gobiernos_02

Soriano, J.M. (2020). Repercussions del despoblament sobre el medi. IBIX. *Publicació biennal de cultura, arts, lletres, música i ciència dels dos vessants del Pirineu*, 11, 25-35. Recuperat de <https://www.raco.cat/index.php/AnnalsCER/>

Unió Europea. (2018). *Agenda de l'Union européenne pour les régions rurales*,

montagneuses et isolées (Resolució 2018/0374). Recuperat de <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018IP0374&from=EN>

Valverde, J. R. (2023). Despoblació 1.0: la geografia i els factors del declivi demogràfic rural a l'Espanya del Desenvolupament *Perspectives Demogràfiques*, 1-4. <https://doi.org/10.46710/ced.pd.esp.31>

Vera Martín, A., i Tulla Pujol, A.F. (2025). The second-best option for a territory as a challenge to rural depopulation: Application to the Catalan Pyrenees. *Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles*, (103). <https://doi.org/10.21138/bage.3593>

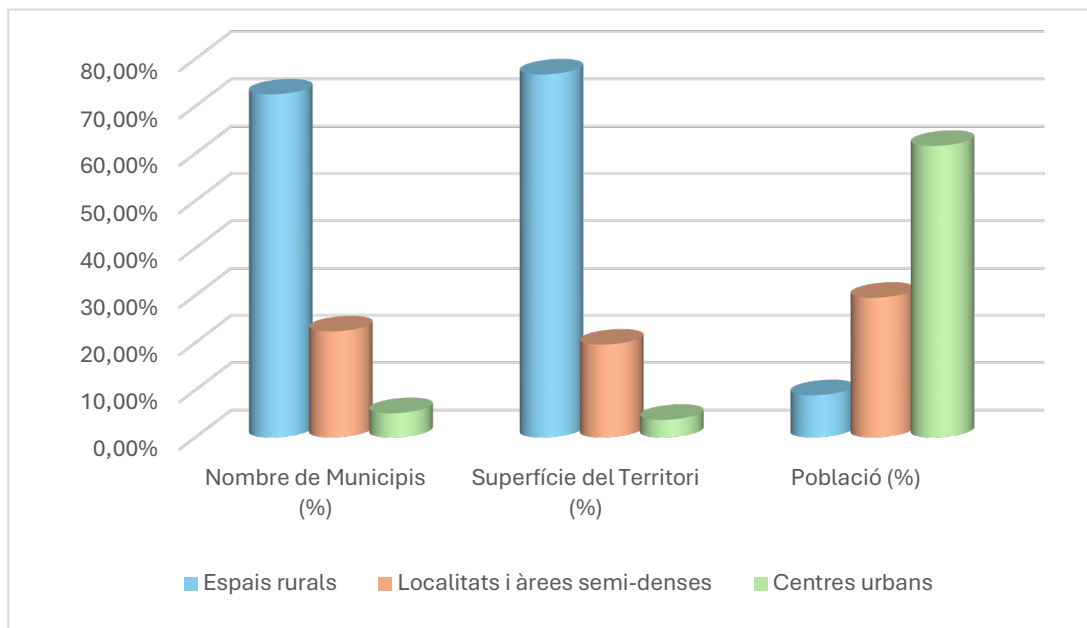
8. ANNEXOS

ANNEX I

TIPUS DE MUNICIPI	NOMBRE DE MUNICIPIS (NOMBRE I %)	SUPERFÍCIE DEL TERRITORI (NOMBRE I %)	POBLACIÓ (NOMBRE I %)
Espais rurals	687 (72,5%)	76,7%	8,9%
Localitats i àrees semidenses	212 (22,4%)	19,6%	29,5%
Centres urbans	48 (5,1%)	3,7%	61,6%

Quadre 1. Dades per l'IDESCAT (2022) de la distribució actual dels municipis, superfície i població de Catalunya. Font: dades de l'IDESCAT (2022), elaboració pròpia.

ANNEX 2

Gràfic 1. Dades per l'IDESCAT (2022) de la distribució actual dels municipis, superfície i població de Catalunya. Font: dades de l'IDESCAT (2022), elaboració pròpia.

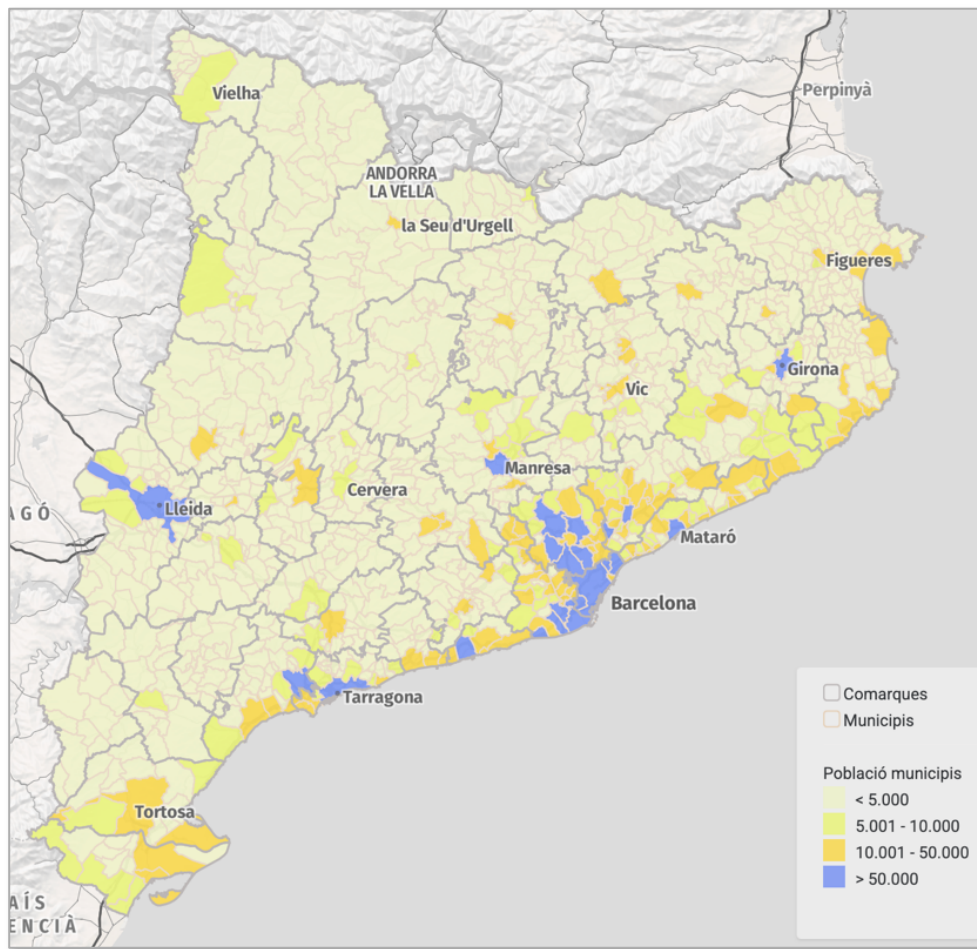
ANNEX 3

	1900	1950	1975	2001	2011	2020
Població total de Catalunya	1.966.382	3.240.313	5.663.121	6.361.365	7.539.618	7.780.479
Municipis de menys de 5.000 habitants						
<i>Nombre de municipis (*)</i>	889	872	814	774	737	736
<i>Població resident</i>	1.081.920	1.005.421	813.470	784.298	786.493	781.743
<i>% població de Catalunya</i>	55,0	31,0	14,4	12,3	10,4	10,0
Municipis amb menys de 100 habitants per km²						
<i>Nombre de municipis</i>	748	727	684	662	614	612
<i>Població resident</i>	801.314	719.773	611.347	568.006	558.636	534.892
<i>% població de Catalunya</i>	40,8	22,2	10,8	8,9	7,4	6,9
Població activa agrària (**)	336.600	328.382	145.119	69.287	62.954	57.530
<i>% població activa agrària sobre població activa total</i>	44,6	22,2	6,9	2,5	2,1	1,7

Quadre 2. Evolució històrica dels grans indicadors de ruralitat (1900, 1950, 1975, 2001, 2011, 2020).

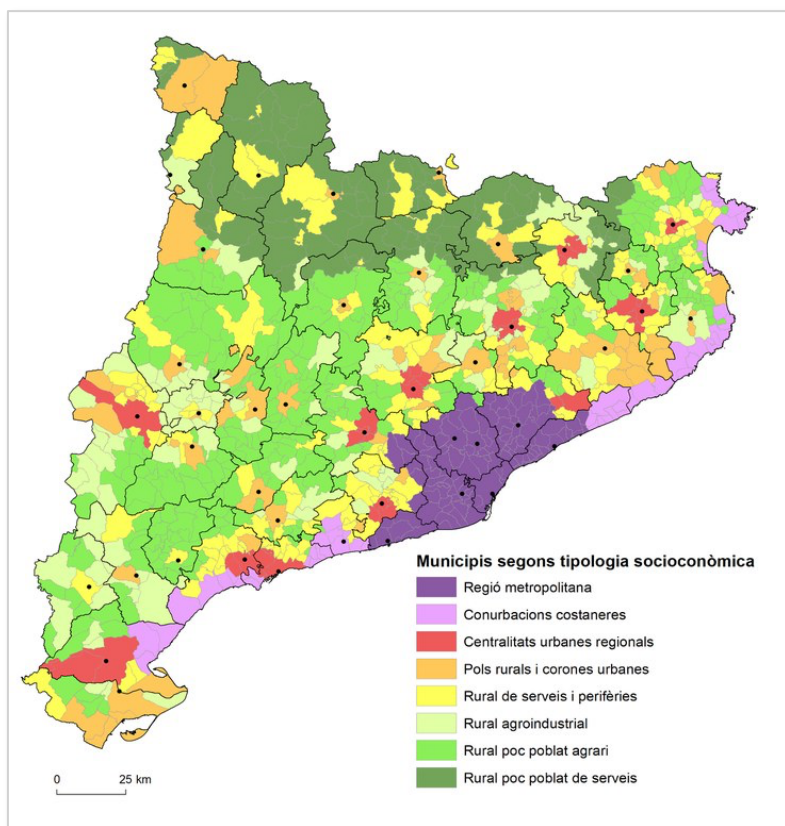
Font: Atles del món rural (2022).

ANNEX 4

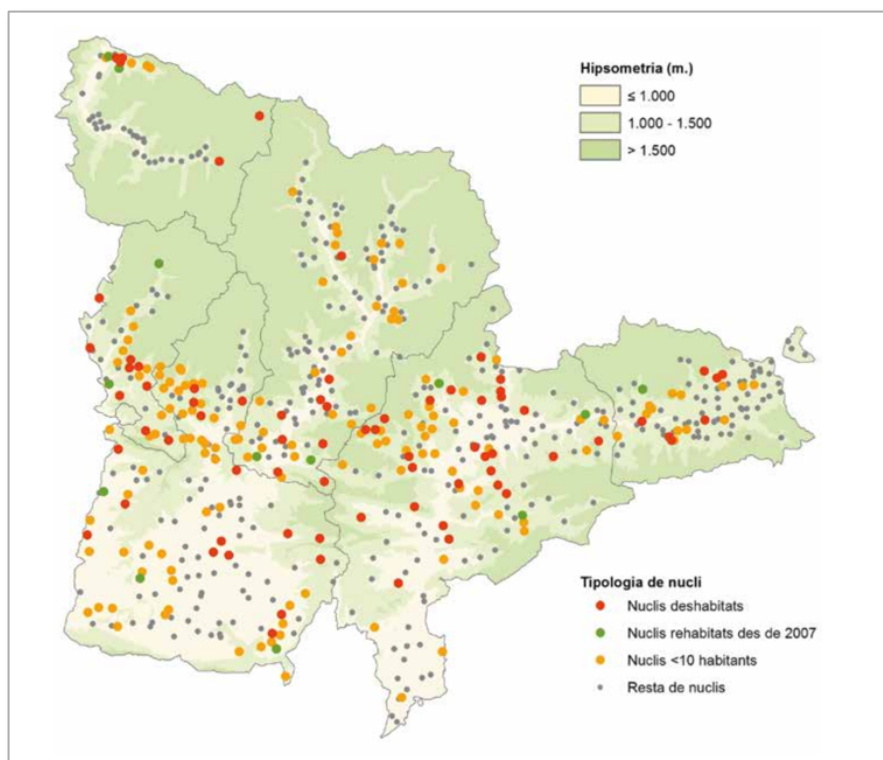
Mapa 1. Els municipis segons la magnitud demogràfica. Font: ICGC (2023).

ANNEX 5

Mapa 2. Tipologia socioeconòmica municipal. Font: Aldomà, I. Et al. (2015).

ANNEX 6

Mapa 3. L'Eix Pirinenc del despoblament. Nuclis Deshabitats o en perill de ser-ho als Pirineus occidentals. Font: Atles del món rural (2022).

ANNEX 7

UNITATS TERRITORIALS	1857	1900	1950	1970	1991	2001	2011	2023
Alt Urgell	100,0	67,4	78,2	70,3	67,6	66,8	76,6	73,4
Alta Ribagorça	100,0	74,6	112,9	97,9	75,1	74,4	90,5	85,7
La Vall d'Aran	100,0	64,5	66,2	51,0	64,6	77,2	102,3	105,9
Cerdanya	100,0	81,7	79,3	85,3	85,1	93,9	127,2	136,1
Pallars Jussà	100,0	70,3	68,6	56,2	44,7	41,9	49,4	47,7
Pallars Sobirà	100,0	69,2	54,5	41,0	28,9	32,5	39,7	37,0
Apià (5686 km²)	100,0	70,6	71,9	62,7	56,9	59,0	72,6	70,5
Catalunya	100,0	119,0	196,1	310,0	372,6	378,5	469,6	464,2

Taula 3. Índexs de població per comarques de l'APiA (1857-2023) (base 1857=100). Font: Vera Martín, A., et al. (2025).

ANNEX 8

Mapa 4. Evolució dels nuclis de població. Font: Vera Martín, A., et al. (2025).

ANNEX 9

XII legislatura	XIII-XIV legislatura	XV legislatura (actual)
Data de constitució: 17/01/2018	Data de constitució: 12/03/2021	Data de constitució: 10/06/2024
Data de dissolució: 22/12/2020	Data de dissolució: 19/03/2024	Data de dissolució: -
Presidència del Parlament: M. H. Sr. Roger Torrent i Ramió (ERC)	Presidència del Parlament: M. H. Sra. Laura Borràs i Castanyer (JxCat) M. H. Sra. Anna Erra i Solà (JxCa.)	Presidència del Parlament: M. H. Sr. Josep Rull Andreu (JxCat)
Presidència de Catalunya: Joaquim Torra i Plà (JxCat)	Presidència de Catalunya: Pere Aragonès i Garcia (ERC)	Presidència de Catalunya: Salvador Illa Roca (PSC)

Taula 4. Breu explicació dels mandats analitzats. Font: D'elaboració Pròpia (2025).

ANNEX 10

Per poder fer l'anàlisi de les **propostes legislatives**, es van cercar utilitzant el següent patró de recerca a la web oficial d'expedients del Parlament de Catalunya (a la imatge 1 de l'annex 10 s'hi troba representat gràficament un exemple d'aquesta cerca, amb l'objectiu de facilitar la comprensió del mètode):

1. Utilitzarem la pàgina web pública d'expedients generats al Parlament de Catalunya.
2. Filtrar per:
 - a. Legislatura d'obertura: XII, XIII-XIV i; XV
 - b. Tipologies de tramitació: Propostes de resolució, Proposicions de llei, Propostes de resolució de creació de subcomissions i grups de treball, Debat general, Mocions subsegüents a les interpellacions.
 - c. Títol de tramitació (en aquest cas, hi provarem amb 4 paraules claus i estratègiques per poder obtenir resultats rellevants): Despoblament, Despoblació, Rural, Pirineu, i Aran.

Consulta d'expedients

Consulta de la informació que conté el SIAP (Sistema d'Informació de l'Activitat Parlamentària) sobre les iniciatives tramitades en el Parlament de Catalunya i els seus tràmits.

Dades de la iniciativa

Legislatura d'obertura
XV legislatura

Tipologies de tramitació
202 - Proposició de llei X 250 - Proposta de resolució X 251 - Proposta de creació de subcomissions i grups de treball X 255 - Debat general X 302 - Moció subsegüent a una interpellació X

Número d'expedient ⓘ

Títol de tramitació
rural ⓘ

Admet expressions regulars

Imatge 1. Exemple de la filtració per obtenir expedients concrets sobre actuacions legislatives. Font: Parlament de Catalunya (2025).

ANNEX 11

Per poder fer la base de dades de les **propostes executives**, es recopilen els expedients i informació mitjançant dos patrons de recerca (a la imatge 2 de l'annex 11 s'hi troba representat gràficament un exemple d'aquesta cerca, amb l'objectiu de facilitar la comprensió del mètode):

1. Utilitzarem la pàgina web pública d'expedients generats al Parlament de Catalunya.
 - a. Filtrar per:
 - i. Legislatura d'obertura: XII, XIII-XIV i; XV
 - ii. Tipologies de tramitació: Projectes de llei, decrets llei
 - iii. Títol de tramitació (en aquest cas, hi provarem amb 4 paraules claus i estratègiques per poder obtenir resultats rellevants): Despoblament, Despoblació, Rural, Pirineu, i Aran.
2. Utilitzarem els Plans de Govern de les 3 legislatures, públics a l'abast a la web de la Generalitat de Catalunya.

The image shows a web interface titled "Dades de la iniciativa". It features several search filters: "Legislatura d'obertura" set to "XV legislatura", "Tipologies de tramitació" with selected options "200 - Projecte de llei" and "203 - Decret llei", "Número d'expedient", and "Títol de tramitació" set to "rural". There are help icons (?) next to the last two filters. A red "Cercar" button is in the top right. Below the filters, it says "Admet expressions regulars".

Imatge 2. Exemple de la filtració per obtenir expedients concrets sobre actuacions executives. Font: Parlament de Catalunya (2025).

ANNEX 12

Tipus de proposta	Legislatura XII	Legislatura XIII-XIV	Legislatura XV	Total
Mocions subsegüents	4	8	1	13
Proposicions de llei	1	1	0	2
Propostes de resolució	16	23	7	46
Totals propostes	21	32	8	61

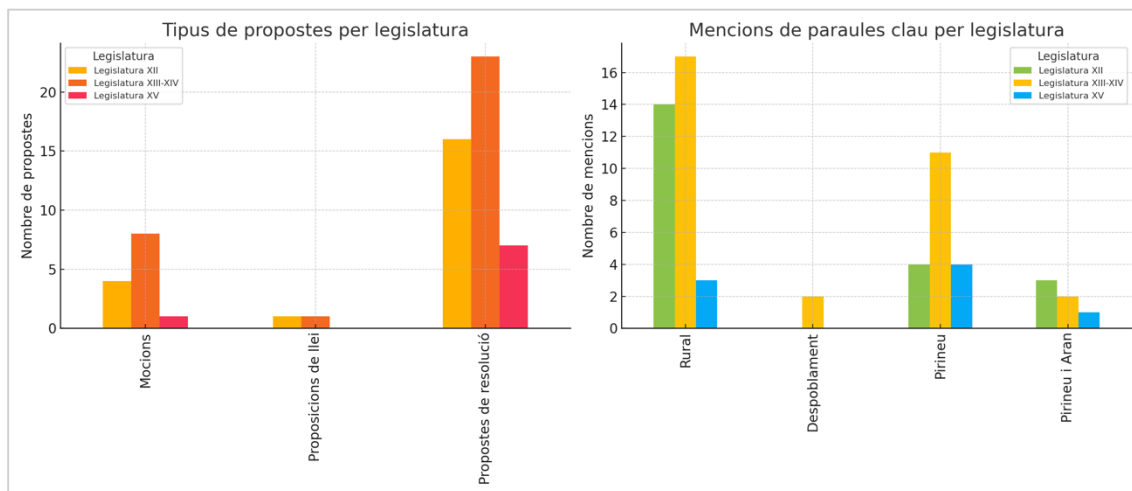
Taula 5. Propostes i tipologia per legislatura. Font: pròpia (2025).

ANNEX 13

Paraula clau	Legislatura XII	Legislatura XIII-XIV	Legislatura XV	Totals mencions
Rural	14	17	3	34
Despoblament	0	2 (sempre amb “rural”)	0	2
Pirineu	4	11	4	19
Pirineu i Aran	3	2	1	6

Taula 6. Mencions de paraules clau per legislatura. Font: d’elaboració pròpia (2025).

ANNEX 14

Gràfic 2. Anàlisi quantitativa de l'activitat legislativa i de les mencions temàtiques per legislatura.

Font: d'elaboració pròpia (2025).